

Hur strukturerar man information i en termpost?

Språkrådet, vid Isof

Alma Hjertén Soltancharkari och Karin Webjörn

24 april 2025

Hur strukturerar man information i en termpost?

- Vad är en termpost?
- Termpostens olika delar.
- Diskussion och övningar.

Term	brukare
Terminstatus	rekommenderad
Jämför	Inbördesjämförelse Klist Barnskolorsordlista Barnskolorsordlista
Definition	(från sociallexikon) person som får, eller som är föremål för en utövning om att få, något socialtjänsten
Anmärkning	Brukare används som samlingsbegrepp för alla som får individuellt behovsgivande insatser vilken typ av insatser det handlar om. Insatserna kan röra allt från stöd och service till mer brukare kan vara allt från ett tryckt brev till en mycket komplex insats. Observera att de som är tvångsomhändertagna, det vill säga personer som får vård enligt LVU, lagen (1990:1918) bestämmelser om vård av unga eller LVU, lagen (1985:579) om vård av missbrukare i vissa insatserna från socialtjänsten inte är frivilligt mottagna. Ordet brukare anger att personen den är frivilligt mottagen eller ges med hjälp. Eftersom termen brukare står för alla som får individuellt behovsgivande insatser från socialtjänsten för brukare när man pratar om särskild grupp eller särskilda insatser - det kan avståndsbedrä. Beträffande på sammanhang kan därför andra mer precisa benämningar ståst. till exempel assistansanvändare, familjehjälpsanvändare, klient, tvångsomhändertagna
Diagram	Roller
Bilagor	Barnskolorsordlista brukare, mer precisa benämningar (pdf) Barnskolorsordlista brukare m.f. pdf
Användningsområde	Roller
Reviderad	Reviderad 2013

Termpost	
SVENSK TERM:	skriva ut
DEFINITION:	(Arbetsförmedlingens) Arbetsförmedling
ANMÄRKNING:	Arbetsförmedlingen har ett system som framför allt när personen som tidigare varit arbetssökande har fått ett jobb och inte längre behöver vara inskriven på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen kan ha behov av att använda termen <i>avaktualisera</i> i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte den arbetssökandes. Därför bör myndigheten när den vänder sig utåt använda alternativa uttrycksätt. Att "bli avaktualiserad" kan ersättas med "du har fått ett jobb och behöver inte vara inskriven på Arbetsförmedlingen längre". I modernt språkbruk talas det alltmer om att "skriva ut" någon eller att någon "blir utskriven" från Arbetsförmedlingen.
ENGELSK TERM:	deregister
FINSK TERM:	poistaa rekisteristä
ARABISK TERM:	إلغاء التسجيل
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	kosel avri
ROMSKA (ARLI) TERMER:	kosela ikalela
KÄLLA:	Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen: Myndighetstermiplan 2022 Synpunkter på denna termpost?

T	kaka
TERM	kaka
DEFINITION	liten datamängd med information om tidigare besök som en webbserver skickar till en webbläsare och senare kan hämta därifrån
ANMÄRKNING	Använd kaka för eng. cookie. Hela mängden kakor för en webbläsare kallas <i>kakfil</i> (eng. <i>cookie file</i>) eller eventuellt <i>kakburk</i> .
KOMMENTAR	Om man flera gånger vid olika tillfällen besöker en viss webbsida eller webbplats, så medför kakan att webbservern kan känna till att man tidigare varit där och också veta vad man gjort vid de tidigare besöken. Exempel. Om man gått in på en viss banks webbplats och sökt sig fram till sitt lokala kontors webbsida, kan informationen i kakan styra så att man vid nästa besök på bankens webbplats kommer direkt till det lokala kontorets webbsida. Kaka är egentligen inte någon lyckad metafor för begreppet. Andra uttryck skulle eventuellt fungera bättre, t.ex. <i>avtryck</i> , <i>markering</i> , <i>märke</i> , <i>visitkort</i> .
ÄNDRA SPRÅK	
ENGELSKA	cookie cookies
KÄLLA	Svenska datatermgruppen

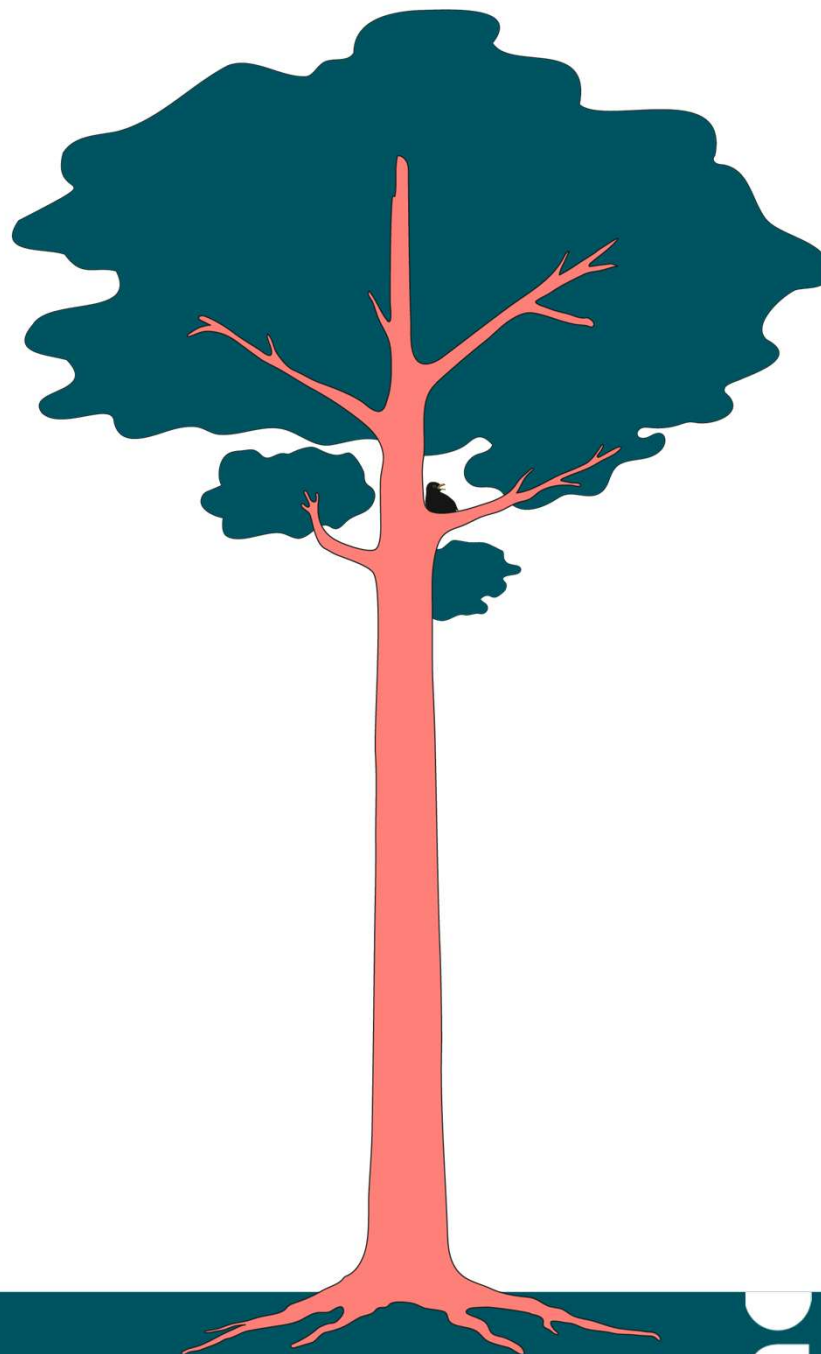
Språk och kultur

Institutet för språk och folkminnen (Isof) är en statlig myndighet. Vi samlar in, bygger upp och sprider kunskap om språk och kultur i vårt flerspråkiga Sverige.

Läs mer om oss på isof.se!

Språkrådet

Här arbetar språkvårdare i svenska, varav två med inriktningen fackspråk och terminologi, samt språkteknologer och språkpolitisk utredare.

Språkrådets terminologiverksamhet

- Stödjer myndigheters terminologiarbete enligt språklagens § 12:
Myndigheter har ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, utvecklas och används.
- Uppmuntrar samordning av arbete med klarspråk, terminologi och översättning.
- Förvaltar Rikstermbanken.

Vårt stöd till myndigheter

- Erbjuder och utvecklar kunskapsstöd på webben
- Har möten med enskilda myndigheter
- Stöttar myndigheter i att samverka med varandra
- Anordnar seminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte
- Stöttar till rätt format för Rikstermbanken

Välkommen till Rikstermbanken

Sveriges nationella termbank

Rikstermbanken innehåller termsamlingar från olika myndigheter och andra organisationer. Här kan du söka på termer och begrepp från många olika ämnesområden, samlade på ett och samma ställe.

Sök

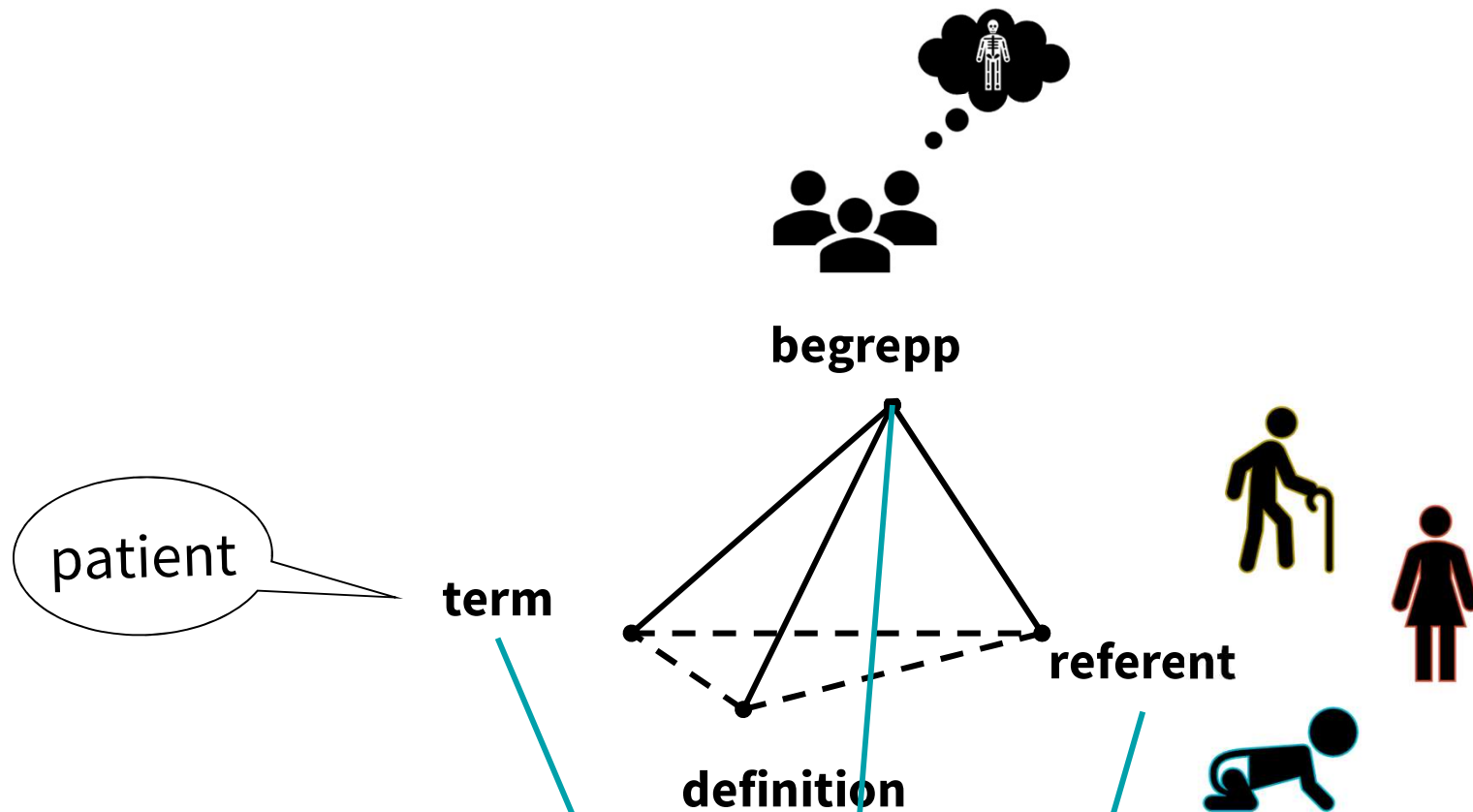
?

☒ enbart bland termer ☐ även i all annan text

- En nationell termbank med 130 000 termposter från olika organisationer inom olika ämnesområden.
- Isof förvaltar och utvecklar Rikstermbanken.

Vad är en termpost?

patient	
SVENSK TERM (REK.):	patient
DEFINITION:	person som erhåller eller är registrerad för att erhålla hälso- och sjukvård
ANMÄRKNING:	I den nationella statistiken räknas inte ledsagare och nyfött friskt barn som patient. (Senast beslutad 2007.)
SE ÄVEN:	drabbad
KÄLLA:	Socialstyrelsen: Socialstyrelsens termbank 2016

Ordboksartikel

student

student *t subst. -en -er
ORDLED: stud-ent-en

1 person som avlagt studentexamen el. (just) gått ut (den nya) gymnasieskolan:
nybakade -er i vita mössor; han blev - 1961
HIST.: sedan 1879; av lat. *studens* 'studerande'; till **studera**

2 studentexamen (informell beteckning): *studentskiva; ta -en; efter -en läste han juridik i Lund*
HIST.: sedan 1885; se **student 1**

3 person som studerar vid universitet eller högskola {→**studerande**}: *studentbostad, studenthem; studentlegitimation; studentliv; studentspex; studenttid; lundastudent; 60-talets radikala -er; många -er är stressade av tentamenshetsen*
HIST.: sedan yngre fornsvensk tid; fornsv. *student*

Termpost

SVENSK TERM: **student**

DEFINITION: person som är antagen till och bedriver högskoleutbildning

ANMÄRKNING: Med högskoleutbildning avses utbildning inom universitet och högskola på såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå.

Termen *studerande* används i övergripande sammanhang för någon som är under utbildning, även om det inte rör sig om högskoleutbildning. Om man vill vara precis bör man alltså inte använda *studerande* som synonym till *student* i den betydelse som avses här.

SE ÄVEN: [högskoleutbildning](#)

ENGELSK TERM: student

KÄLLA: Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok | 2024

Rikstermbanken (NTRF-formatet)

INAN KL 1

svTE student

svUPTTE studerande

enTE student

svDF person som är antagen till och bedriver högskoleutbildning

svAN Med högskoleutbildning avses utbildning inom universitet och högskola på såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå.

Termen *studerande* används i övergripande sammanhang för någon som är under utbildning, även om det inte rör sig om högskoleutbildning. Om man vill vara precis bör man alltså inte använda *studerande* som synonym till *student* i den betydelse som avses här.

svRETE högskoleutbildning

Termpostens olika delar

Välkommen till Rikstermbanken

Sveriges nationella termbank

Rikstermbanken innehåller termsamlingar från olika myndigheter och andra organisationer. Här kan du söka på termer och begrepp från många olika ämnesområden, samlade på ett och samma ställe.

Sök

?

☒ enbart bland termer ☐ även i all annan text

Se även Utforska termposten/**Termpostens olika delar**
https://www.rikstermbanken.se/help/show-info-page?page-name=help_termpost_parts

Termposten delas upp i fält:

Svensk term: Den term som rekommenderas i *första* hand.

Definition: Beskrivning av ett begrepp som ska avgränsa detta begrepp mot andra begrepp. Följer särskilt strikta formregler.

Anmärkning: Information om begreppet som anses relevant, men som inte bör finnas i en terminologisk definition: exempel, hänvisningar, information om val av term, information om synonymer som kan användas i olika kontexter.

Synonymer: Termer som är accepterade i andra hand.

Avrådda termer: Termer som man vill avråda från.

Jämför: Hänvisning till andra närliggande begrepp i termlistan.

Engelsk term: Den engelska termekvivalent som rekommenderas.

Ekvivalensanmärkning: Information om hur termer på andra språk används eller hur de förhåller sig till de svenska termerna.

Exempel: Exempel på olika referenter som omfattas av begreppet.

Definitionen

Ordningen i ett terminologiarbete

1. Det finns ett kommunikationsproblem.

2. Ringa in begreppet.

3. Skriva en definition.

4. Välja term.

Krav på en terminologisk definition

1. Inte för vid
2. Inte för snäv

fågel

'litet djur som flyger och lägger ägg'

En definition som både är för vid och för snäv.

Krav 3: Utbytesprincipen

rum

utrymme i byggnad avgränsat genom golv, väggar och tak

kök

rum avsett för matlagning och annat hushållsarbete

kök

utrymme i byggnad avgränsat genom golv, väggar och tak och avsett för matlagning och annat hushållsarbete

Välj rätt överordnad term

ankommande sortering

~~Sammanfattande begrepp för den~~ sortering som sker vid adresspostkontoret, utom den som ingår i brevbärarens förarbete i eget distrikt

bankkort

kort som används för betalning från bankkonto

Ange inte exempel i definitionen

term: **vispa ur**
definition: tillsätta vätska, t.ex. vatten, vin, mjölk eller grädde, i en panna där något livsmedel steks, och koka upp under vispning

Lägg dem hellre i anmärkningen

term: **vispa ur**
definition: tillsätta vätska i en panna där något livsmedel steks, och koka upp under vispning
anmärkning: Vätskan som tillsätts vid urvispning kan t.ex. vara vatten, vin, mjölk eller grädde.

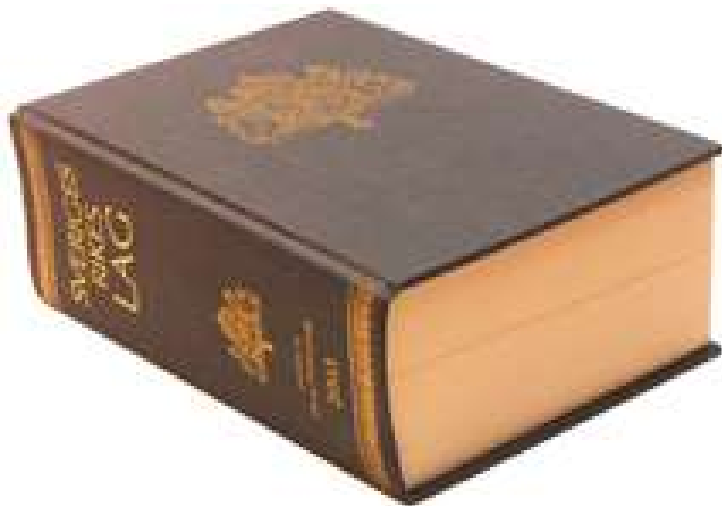
Definition i olika sammanhang

- Kommunikation inom ett fackområde
- I lagar: legaldefinitioner
- Statistik: siffervärden eller andra specifika gränser
- I verksamhetsmodeller (informationsmodeller)
- Definition eller *specifikation*?

legaldefinition

definition som förekommer i lagtext och vars syfte är att precisera de föremål eller handlingar som lagen behandlar

Hantera olika definitioner i en termpost

Term	hälso- och sjukvård
Termstatus	rekommenderad
Definition	åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador
Källa till definition	Baserad på 2 kap. 1 § första stycket 1 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
Anmärkning	Hälso- och sjukvårdslagens definition omfattar även sjuktransporter och omhändertagande av avlidna. Enligt juridisk praxis räknas även abort, sterilisering och vissa individinriktade medicinska åtgärder, t.ex. hälsoundersökning av blivande värnpliktiga, som hälso- och sjukvård. Andra lagar har andra definitioner av hälso- och sjukvård. Fackspråkligt räknas tandvård som hälso- och sjukvård, men juridiskt regleras det inte i hälso- och sjukvårdslagen utan i tandvårdslagen.

Termen

Välja term utifrån definitionen

Termfråga

Vad heter controller på svenska?

Förklaring

Jomen, det är liksom en ekonom som arbetar med ekonomisk kontroll och styrning, ekonomiska analyser och budgetfrågor.

Fråga tillbaka

Vad är en controller?

Termförslag

Aaaah, en ekonom som styr – vad sägs om "styrekonom"?

Välja term utifrån andra viktiga kriterier

använda av fackexperter: hellre *resiliens* än *motståndskraft*

genomsynliga: hellre *klimatmanipulering* än *geoingenjörskonst*

precisa: hellre *invasiv främmande art* än *invasiv art*

icke missvisande: hellre *fossilgas* än *naturgas*, hellre *koldioxidpris på importer* än *koldioxidtull*

anpassade till svenskan: hellre *tippningspunkt* än *tipping point*, hellre *55-procentspaketet* än *Fit for 55*

lätthanterliga i text: hellre *CBAM-systemet* än *mekanism för koldioxidjustering vid gränserna*

neutrala: hellre *nyutvunnen råvara* än *jungfrulig råvara*

Hur ser termer ut?

Enkla ord:

bild, gen, anhörig, ärende

Sammansatta ord:

bildobjekt, anhörigvårdare, kulturarvsinstitution

Flerordstermer:

*god man, fotografisk avbildning,
byggnad med särskilt bevarandevärde*

Förkortningar:

*hiv eller HIV (humant immunbristvirus)
ADL (aktiviteter i det dagliga livet)*

Anmärkningarna

Anmärkningen

- förtydliganden om begreppet
- hänvisningar till lagar och andra källor
- exempel
- råd om språkbruk
- ekvivalensanmärkningar

Diskussionsuppgift

1. Vilken typ av information finner ni i anmärkningen?
2. Är det någon information ni tycker saknas eller är överflödig?
3. Hur använder ni anmärkningen i er organisation?

Diskutera i grupper, 5 min.

Redovisning i helgrupp, 2 min. per grupp

Term	brukare
Termstatus	rekommenderad
Jämför	tvångsomhändertagen klient familjehemsplacerat barn assistansanvändare
Definition	(inom socialtjänst:) person som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten
Anmärkning	Brukare används som samlande begrepp för alla som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten oavsett vilken typ av insatser det handlar om. Insatserna kan röra allt från stöd och service till mer omfattande bistånd, och en brukare kan vara allt från ett nyfött barn till en mycket gammal människa. Observera att brukare även inkluderar personer som är tvångsomhändertagna, det vill säga personer som får vård enligt LVU, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller LVM, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, med andra ord när insatserna från socialtjänsten inte är frivilligt mottagna. Ordet brukare anger att personen tar en insats i bruk oavsett om den är frivilligt mottagen eller ges med tvång. Eftersom termen brukare står för alla som får individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten är det inte lämpligt att kalla någon för brukare när man avser en särskild grupp eller enstaka individer - det kan uppfattas som en sorts avståndstagande. Beroende på sammanhang kan därför andra mer precisa benämningar vara lämpliga att använda i stället, till exempel assistansanvändare, familjehemsplacerat barn, klient, tvångsomhändertagen.
Diagram	Roller
Bilagor	Begreppsklustret brukare, mer precisa benämningar (pdf) Begreppsdiagram: patient, brukare m.fl. (pdf)
Ämnesområde	Roller
Beslutad	Beslutad 2013

från Socialstyrelsens termbank (termbank.socialstyrelsen.se)

adress

SVENSK TERM:	adress
DEFINITION:	uppgift om fysisk eller logisk plats där något eller någon kan anträffas
ANMÄRKNING:	Adressens typ och innehåll beror på syfte och distributionssystem. Inom ett företag kan det finnas interna adresser till person, postfack, postrum etc.
EXEMPEL:	Telefonnummer, nätverksadress, besöksadress, faktureringsadress, leveransadress (innefattar både upphämtning och leverans av varor och gods)
KÄLLA:	Inera: Ineras termlista 2024

Ur Ineras termlista (<https://rikstermbanken.se/termposter/3553/adress>)

skriva ut

SVENSK TERM:	skriva ut
DEFINITION:	(Arbetsförmedlingen:) avregistrera någon som varit inskriven på Arbetsförmedlingen
ANMÄRKNING:	Arbetsförmedlingen skriver ut (avaktualiserar) en person i sitt system framför allt när personen som tidigare var arbetssökande har fått ett jobb och inte längre behöver vara inskriven på Arbetsförmedlingen.
SPRÅKBRUKSANMÄRKNING:	Arbetsförmedlingen kan ha behov av att använda termen <i>avaktualisera</i> i sitt språkbruk. Problemet är att perspektivet är myndighetens, inte den arbetssökandes. Därför bör myndigheten när den vänder sig utåt använda alternativa uttryckssätt. Att "bli avaktualiserad" kan ersättas med "du har fått ett jobb och behöver inte vara inskriven på Arbetsförmedlingen längre". I modernt språkbruk talas det alltmer om att "skriva ut" någon eller att någon "blir utskriven" från Arbetsförmedlingen.
ENGELSK TERM:	deregister
FINSK TERM:	poistaa rekisteristä
ARABISK TERM:	إلغاء التسجيل
ROMSKA (ARLI) TERMER:	kosela ikalela
ROMSK (KELDERASCH) TERM:	kosel avri
KÄLLA:	Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen: Myndighetstermistan 2022

Ur Myndighetstermistan (https://rikstermbanken.se/termposter/3549/skriva_ut)

biologisk mångfald

SVENSK TERM:

biologisk mångfald

ENGELSK TERM:

biological diversity

SVENSK SYNONYM:

biodiversitet

ENGELSK SYNONYM:

biodiversity

DEFINITION:

rikedom av arter, av genetisk variation inom arter samt av de ekosystem som arterna ingår i

MER OM BEGREPPET BIOLOGISK MÅNGFALD:

Begreppet biologisk mångfald betonar betydelsen av variationsrikedom bland alla levande organismer, exempelvis bakterier, växter, svampar och djur, samt de ekosystem och livsmiljöer de ingår i, allt från landskap med många olika naturtyper till städer med parker och grönområden.

I FN-fördraget "Konventionen om biologisk mångfald" definieras *biologisk mångfald* som 'variationsrikedom bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem'. Den definitionen används bland annat i juridiska sammanhang.

Benämningen *biologisk mångfald* skiljer sig från det tidigare använda uttrycket *artrikedom*, genom att det även avser den genetiska variationen inom en art.

EXEMPEL:

Ett exempel på biologisk mångfald är när det finns olika arter av bin och humlor: jordhumlor, snäckmurarbin, tapetserarbin, honungsbin, fjällhumlor osv. De har olika kroppsform och längd på tunga, och olika preferenser när det gäller pollen och nektar, vilket innebär att de kan pollinera olika arter av växter.

från Hållbarhetstermlistan ([isof.se/hållbarhetstermer](https://isof.se/hallbarhetstermer))

Svenska

generell examen

Engelska

general qualification

Definition

akademisk examen som uppnås efter högskoleutbildning med viss inriktning fastställd av berört lärosäte och med fördjupning inom ett huvudområde

Anmärkning

Vilka olika generella examina som finns och vad som krävs för dem anges i examensordningen.

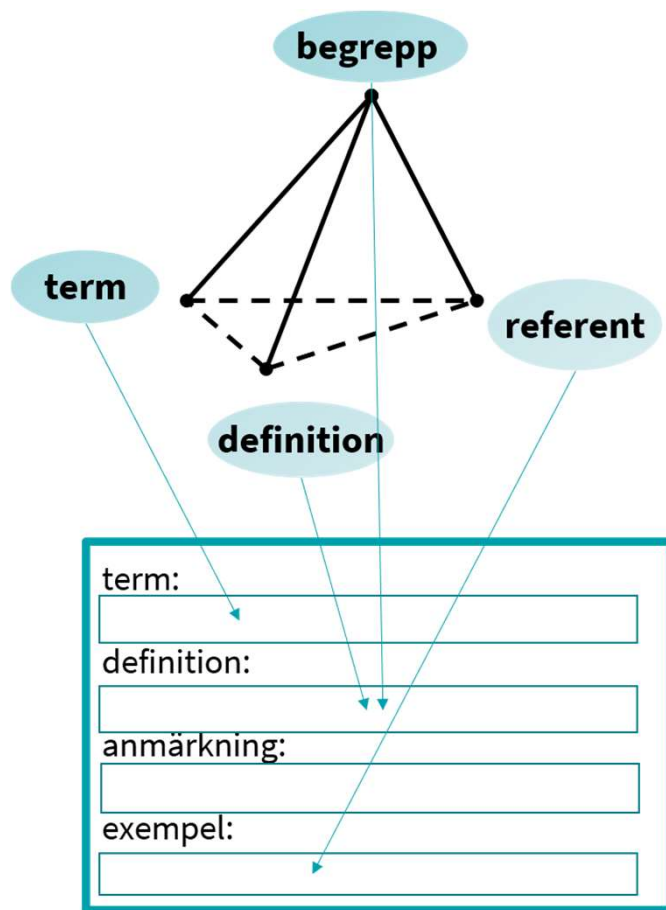
Ekvivalensanmärkning

I det svenska utbildningssystemet finns tre typer av akademiska examina: generell examen, konstnärlig examen och yrkesexamen. Här motsvaras *generell examen* av den engelska termen *general qualification*. Använd således inte *general degree* som översättning till *generell examen*. Termen *general degree* står för ett annat begrepp i det brittiska och kanadensiska utbildningssystemet, nämligen en grundläggande akademisk examen som vanligtvis inte ger behörighet till utbildning på högre nivå. För översättning av specifika examina, se respektive examen här i ordboken.

Jämför

[akademisk examen](#), [examen](#), [fördjupning inom huvudområdet](#), [konstnärlig examen](#), [yrkesexamen](#)
(1)

från Svensk-engelsk ordbok, UHR
(www.uhr.se/publikationer/svensk-engelsk-ordbok/)

TACK!
terminologi@isof.se

Bra länkar

- [Rikstermbanken](#)
- [Iate, EU:s termdatabas](#)
- Språkrådets [webbsidor](#) för fackspråk och terminologi
 - [Terminologiguiden](#)
 - [Språklagen i praktiken](#)
- [Socialstyrelsens handledning](#)
- [Begrip begrepene](#), norska Språkrådets e-kurs i terminologiarbete

Institutet för
språk och
folkminnen